

تلاشی در مسیر موفقیت

- دانلود گام به گام تمام دروس ✓
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه ✓
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی ✓
- دانلود نمونه سوالات امتحانی ✓
- مشاوره کنکور ✓
- فیلم های انگیزشی ✓

 www.ToranjBook.Net

 [ToranjBook_Net](https://t.me/ToranjBook_Net)

 [ToranjBook_Net](https://www.instagram.com/ToranjBook_Net)

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۶

جمعه ۱۴۰۱/۱۰/۰۲

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه‌دو سورا انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم معارف اسلامی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۱۹۰	مدت پاسخگویی: ۲۰۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی معارف اسلامی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	مواد امتحانی	ردیف
	تا	از			
۳۵ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی و آمار ۳	۱
	۲۵	۱۶	۱۰	ریاضی و آمار ۱	
	۳۵	۲۶	۱۰	ریاضی و آمار ۲	
۱۰ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	اقتصاد	۲
۲۵ دقیقه	۶۰	۴۶	۱۵	علوم و فنون ادبی ۳	۳
	۷۰	۶۱	۱۰	علوم و فنون ادبی ۱	
	۸۰	۷۱	۱۰	علوم و فنون ادبی ۲	
۳۰ دقیقه	۹۰	۸۱	۱۰	جامعه‌شناسی ۳	۴
	۱۰۰	۹۱	۱۰	جامعه‌شناسی ۱	
	۱۱۰	۱۰۱	۱۰	جامعه‌شناسی ۲	
۲۰ دقیقه	۱۳۰	۱۱۱	۲۰	زبان عربی (اختصاصی)	۵
۲۰ دقیقه	۱۴۰	۱۳۱	۱۰	تاریخ ۳	۶
	۱۵۰	۱۴۱	۱۰	تاریخ اسلام ۱	
	۱۶۰	۱۵۱	۱۰	تاریخ اسلام ۲	
۲۰ دقیقه	۱۷۰	۱۶۱	۱۰	جغرافیا ۳	۷
	۱۸۰	۱۷۱	۱۰	جغرافیای ایران	
	۱۹۰	۱۸۱	۱۰	جغرافیا ۲	
۳۰ دقیقه	۲۰۰	۱۹۱	۱۰	فلسفه ۲	۸
	۲۱۰	۲۰۱	۱۰	منطق	
	۲۲۰	۲۱۱	۱۰	فلسفه ۱	
۱۰ دقیقه	۲۳۰	۲۲۱	۱۰	روان‌شناسی	۹

ریاضیات

۱ الف) تفسیر نتایج ← گام پنجم

ب) مطرح کردن مسئله ← گام اول

۲ داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

۱۱, ۱۴, ۱۵, ۱۸, ۲۷, ۲۷, ۲۸, ۲۸, ۳۶, ۳۷, ۳۸, ۴۰, ۴۱, ۴۶, ۵۱

پانزده داده داریم که داده هشتم میانه (چارک دوم) است: $Q_2 = 28$ میانه نیمه اول داده‌ها (چارک اول) برابر است با: $Q_1 = 18$ میانه نیمه دوم داده‌ها (چارک سوم) برابر است با: $Q_3 = 40$

$$Q_1 - 2Q_2 + Q_3 = \frac{18 - 2(28) + 40}{18 + 40} = \frac{2}{58} = \frac{1}{29}$$

پس:

۳ برای راحتی کار از همه داده‌ها ۲۰ واحد کم می‌کنیم:

$$1, 1, 2, 3, 3, 4, 5, 7, 10, 90 \Rightarrow \bar{x} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}} = \frac{126}{10} = 12.6$$

حال داده ۹۰ که داده دور افتاده است را حذف می‌کنیم. در این صورت میانگین

$$\bar{x} = \frac{126 - 90}{9} = \frac{36}{9} = 4$$

جدید برابر است با:

میانگین واقعی در حالت اولیه (قبل از حذف داده دور افتاده):

$$\bar{x} = 20 + 12.6 = 32.6$$

میانگین واقعی در حالت جدید (بعد از حذف داده دور افتاده):

$$\bar{x} = 20 + 4 = 24$$

پس اختلاف میانگین جدید و قدیم برابر است با:

$$32.6 - 24 = 8.6$$

یعنی میانگین ۸/۶ واحد کاهش یافته است.

۴ در داده‌های کلاس C داده دور افتاده داریم (عدد ۲۹/۵).

بنابراین میانگین به عنوان معیار گرایش به مرکز مناسب نیست. بلکه باید از

میانه به عنوان معیار گرایش به مرکز استفاده کرد.

۵ ۲۵ درصد داده‌ها کم‌تر از عدد ۶ است یعنی چارک

اول $Q_1 = 6$ است.

دامنه میان چارکی برابر ۱۶ است پس:

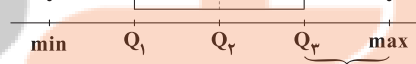
$$IQR = Q_3 - Q_1 \Rightarrow 16 = Q_3 - 6 \Rightarrow Q_3 = 16 + 6 = 22$$

دامنه تغییرات ۱/۵ برابر چارک سوم است پس:

$$\frac{R}{Q_3} = 1/5 \Rightarrow \frac{R}{22} = \frac{3}{2} \Rightarrow 2R = 3 \times 22 \Rightarrow R = \frac{3 \times 22}{2} = 33$$

از آن جا که کم‌ترین داده ۳ و دامنه تغییرات ۳۳ است پس:

$$R = x_{\max} - x_{\min} \Rightarrow 33 = x_{\max} - 3 \Rightarrow x_{\max} = 36$$

طول میله

سمت راست جعبه

طول میله سمت راست جعبه یعنی اختلاف بیشترین داده و چارک سوم:

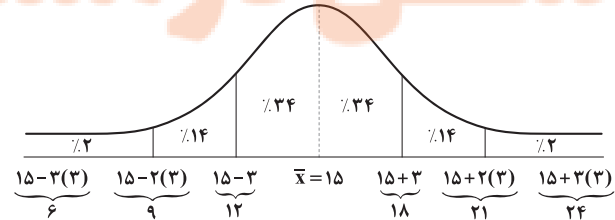
$$x_{\max} - Q_3 = 36 - 22 = 14$$

۶ حذف داده دور افتاده در مرحله پاک‌سازی داده‌ها (گام سوم)

انجام می‌پذیرد.

۷ میانگین داده‌ها ۱۵ و انحراف معیار داده‌ها ۳-۱۵-۱۸ است

پس نمودار خم بهنجار داده‌ها به صورت زیر است:

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) $48 = 14\% + 34\%$ داده‌ها در فاصله (۱۵, ۲۱) قرار دارند.۲) 14% داده‌ها در فاصله (۹, ۱۲) قرار دارند.۳) $84 = 2\% + 14\% + 34\% + 34\%$ داده‌ها در فاصله (۱۲, ۲۴) قرار دارند.

۴) برای توصیف داده‌های کیفی گزارش درصد باید همراه با تعداد باشد.

۵) این کار در گام سوم (گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها) صورت

می‌گیرد و روش گردآوری داده‌ها، دادگان است.

۶) در گام دوم (طرح و برنامه‌ریزی) علاوه بر توافق درباره چگونگی

اندازه‌گیری متغیرها، درباره اندازه نمونه، چگونگی نمونه‌گیری و همچنین شیوه

تحلیل داده‌ها تصمیم‌گیری می‌شود.

۷) فقط عبارت «ب» صحیح است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) اندازه‌گیری یا سنجش اولین قدم برای یافتن داده‌ها و بررسی متغیر مورد

نظر است.

ب) طرح یک پرسش دقیق و شفاف مهم‌ترین گام رسیدن به پاسخ است.

۸) مطمئن‌ترین نمودار برای متغیر کمی نمودار جعبه‌ای است و

این نمودار بهتر نشان می‌دهد که داده‌ها کجا متمرکزتر و کجا پراکنده‌تر هستند.

۹) الف) چون معدل سال گذشته دانش‌آموزان، تنوع بیشتری

نسبت به سن دانش‌آموزان کلاسی که در آن درس می‌خوانید دارد، بنابراین نیاز

به نمونه بزرگ‌تری است.

ب) در یک شهر معمولاً شماره اول تلفن‌ها در یک منطقه، مشابه هستند، پس

انتخاب تصادفی خانوارها براساس رقم اول تلفن شانس کم‌تری برای حضور همه

قشرهای جامعه در بررسی مورد نظر دارد.

۱۰) $14 = 36^\circ - (12^\circ + 109^\circ + 78/8^\circ)$ زاویه مربوط به گروه D

$$= 36^\circ - 307/8^\circ = 52/2^\circ$$

$$\frac{52/2}{360} = \frac{x}{100} \Rightarrow x = \frac{52/2 \times 100}{360} = \frac{522}{36} = 14/5\%$$

۱۱) از جامعه با اندازه N می‌توان به $\binom{N}{n}$ طریق نمونه‌های n تایی

انتخاب کرد:

$$C(30, 3) = \binom{30}{3} = \frac{30!}{3!27!} = \frac{30 \times 29 \times 28 \times 27!}{3 \times 2 \times 1 \times 27!} = 4060$$

۱۲) معادله‌ای ریشه حقیقی ندارد که در آن Δ کوچک‌تر از صفر

باشد که فقط در گزینه (۴) این چنین است:

$$-x^2 + x - 2 = 0 \Rightarrow \Delta = (1)^2 - 4(-1)(-2) = 1 - 8 = -7 < 0$$

۱۳) می‌توان از روش تغییر متغیر استفاده کرد:

$$x^2 + 2 = t \Rightarrow (x^2 + 2)^2 - 4(x^2 + 2) + 3 = 0$$

$$\Rightarrow t^2 - 4t + 3 = 0 \Rightarrow (t-1)(t-3) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} t-1=0 \Rightarrow t=1 \Rightarrow x^2+2=1 \Rightarrow x^2=-1 \\ t-3=0 \Rightarrow t=3 \Rightarrow x^2+2=3 \Rightarrow x^2=1 \Rightarrow x=\pm 1 \end{cases}$$

پس معادله مفروض دو ریشه (قرینه) دارد.

۱۴) ۱

۱۵) مجموع مساحت شکل‌های جدا شده

$$5 \times 5 = 25$$

مساحت مربع بزرگ‌تر:

$$\begin{cases} \text{مساحت مستطیل} = 2x \times x = 2x^2 \\ \text{مساحت مربع} = x \times x = x^2 \\ \text{مساحت مثلث} = \frac{\sqrt{2}x \times \sqrt{2}x}{2} = \frac{2x^2}{2} = x^2 \end{cases}$$

$$2x^2 + x^2 + x^2 = 4x^2$$

$$5 \times 5 = 25$$

طبق فرض مسئله:

$$x_1 \text{ و } x_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-2 \pm \sqrt{20}}{2(1)} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = \frac{-2 + \sqrt{20}}{2} \\ x_2 = \frac{-2 - \sqrt{20}}{2} \end{cases}$$

می‌دانیم $\sqrt{20} = \sqrt{4 \times 5} = 2\sqrt{5}$ است، پس:

$$2\sqrt{5} = \frac{\sqrt{5} = 2/2}{2 \times 2/2} = 4/4$$

پس ریشه منفی معادله تقریباً برابر است با:

$$x_2 = \frac{-2 - 4/4}{2} = \frac{-6/4}{2} = -3/2$$

بنابراین ریشه منفی معادله، بین دو عدد صحیح -۳ و -۴ است.

۲۴ ۴ $x=2$ ریشه معادله است، پس در معادله صدق می‌کند:

$$\frac{1}{x+3} + \frac{m-1}{m} = \frac{2x}{x-1} \quad x=2 \Rightarrow \frac{1}{2+3} + \frac{m-1}{m} = \frac{2(2)}{2-1}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{5} + \frac{m-1}{m} = \frac{4}{1} \Rightarrow \frac{m-1}{m} = 4 - \frac{1}{5} \Rightarrow \frac{m-1}{m} = \frac{19}{5}$$

$$\Rightarrow 19m = 5m - 5 \Rightarrow 19m - 5m = -5 \Rightarrow 14m = -5 \Rightarrow m = -\frac{5}{14}$$

۲۵ ۱ کارگر اول در هر روز $\frac{1}{12}$ کار را انجام می‌دهد و کارگر دوم درهر روز $\frac{1}{x}$ کل کار را انجام می‌دهد. اگر این دو با هم کار کنند، در هر روز $\frac{1}{4}$ کار انجام می‌شود، پس:

$$\frac{1}{12} + \frac{1}{x} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{4} - \frac{1}{12} = \frac{3-1}{12} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{6} \Rightarrow x = 6$$

کارگر دوم به تنهایی در ۶ روز کار را انجام می‌دهد.

۲۶ ۲ (T به معنای درست و F به معنای نادرست است.)

بررسی گزینه‌ها:

۱) $\underbrace{1 \text{ عددی اول است.}}_{p \equiv F} \Leftrightarrow \underbrace{300 \text{ مربع کامل است.}}_{q \equiv F}$

$$\equiv p \Leftrightarrow q \equiv F \Leftrightarrow F \equiv T$$

۲) $\underbrace{2 \text{ تنها عدد زوج اول نیست.}}_{p \equiv T} \Rightarrow \underbrace{110 \text{ مضرب 5 است.}}_{q \equiv F}$

$$\equiv p \Rightarrow q \equiv T \Rightarrow F \equiv F$$

۳) $\underbrace{3 \text{ عددی گنگ است.}}_{p \equiv T} \Leftrightarrow \underbrace{29 \text{ اول نیست.}}_{q \equiv T}$

$$\equiv p \Leftrightarrow q \equiv T \Leftrightarrow T \equiv T$$

۴) $\underbrace{X^2 \text{ هم عددی فرد است.}}_{p \equiv T} \Rightarrow \underbrace{X \text{ عددی فرد باشد.}}_{q \equiv T}$

$$\equiv p \Rightarrow q \equiv T \Rightarrow T \equiv T$$

$$\sim p \vee \sim (q \vee p) \equiv \sim p \vee (\sim q \wedge p)$$

دمورگان جابه جایی

$$\equiv \sim p \vee (p \wedge \sim q) \equiv (\sim p \vee p) \wedge (\sim p \vee \sim q) \equiv p \vee \sim q$$

T

۲۸ ۳ گزاره p درست و گزاره q نادرست است. (در ۲۰ داده آماری، میانه برابر با میانگین دو داده دهم و یازدهم است، پس:

$$\text{الف) } \sim p \wedge q \vee (p \vee \sim q) \equiv (\sim p \wedge q) \vee (p \vee \sim q) \equiv \sim p \vee q \vee p \vee \sim q \equiv \sim p \vee p \vee q \vee \sim q \equiv \text{د}$$

$$\text{ب) } p \Rightarrow (\sim q \Leftrightarrow \sim p) \equiv \text{د} \Rightarrow (\text{د} \Leftrightarrow \text{د}) \equiv \text{د} \Rightarrow \text{د} \Rightarrow \text{د} \equiv \text{ن}$$

۲۹ ۱ (T به معنای درست است.)

$$(\sim q \wedge p) \Rightarrow p \equiv \sim (\sim q \wedge p) \vee p \equiv q \vee (\sim p \vee p) \equiv q \vee T \equiv T$$

T

$$25 - 4x^2 = 9 \Rightarrow -4x^2 = 9 - 25 \Rightarrow -4x^2 = -16 \Rightarrow x^2 = 4$$

$$\xrightarrow{x > 0} x = 2$$

$$2x^2 + 5x - 7 = 0 \xrightarrow{x=2} 2(2)^2 + 5(2) - 7 = 8 + 10 - 7 = 11$$

$$2x^2 + 5x - 7 = 0 \xrightarrow{+2} x^2 + \frac{5}{2}x = \frac{7}{2}$$

$$\left(\frac{b}{2}\right)^2 = \left(\frac{5}{2}\right)^2 = \frac{25}{4} \Rightarrow \frac{25}{4} = \frac{25}{4} \Rightarrow x^2 + \frac{5}{2}x + \frac{25}{4} = \frac{7}{2} + \frac{25}{4}$$

افزودن به طرفین

$$\Rightarrow (x + \frac{5}{4})^2 = \frac{56 + 25}{16} \Rightarrow (x + \frac{5}{4})^2 = \frac{81}{16}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} (x + \frac{5}{4})^2 = \frac{81}{16} \\ (x + a)^2 = b \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = \frac{5}{4} \\ b = \frac{81}{16} \end{cases}$$

$$\Rightarrow a + b = \frac{5}{4} + \frac{81}{16} = \frac{20 + 81}{16} = \frac{101}{16}$$

$$3x^2 + ax - 10 = 0 \Rightarrow a = 3, b = a, c = -10$$

می‌توان از روابط بین ریشه‌ها (در این جا از ضرب ریشه‌ها) کمک گرفت:

$$x_1 \times x_2 = \frac{c}{a} \quad x_1 = 5 \rightarrow 5 \times x_2 = -\frac{10}{3}$$

$$5x_2 = -\frac{10}{3} \Rightarrow x_2 = \frac{-10}{5 \times 3} = -\frac{2}{3}$$

ریشه دیگر معادله

$$ax^2 + (a-5)x - 2 = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = a \\ b = a - 5 \\ c = -2 \end{cases}$$

$$\text{مجموع ریشه‌ها} = \frac{-b}{a} = \frac{-(a-5)}{a} = -\frac{1}{6} \Rightarrow 6a - 30 = a$$

$$\Rightarrow 6a - a = 30 \Rightarrow 5a = 30 \Rightarrow a = \frac{30}{5} = 6$$

$$\xrightarrow{a=6} 6x^2 + (6-5)x - 2 = 0 \Rightarrow 6x^2 + x - 2 = 0$$

جایگزین

$$\Delta = (1)^2 - 4(6)(-2) = 1 + 48 = 49$$

$$x_1 \text{ و } x_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-1 \pm \sqrt{49}}{2(6)} = \frac{-1 \pm 7}{12}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x_1 = \frac{-1+7}{12} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2} \\ x_2 = \frac{-1-7}{12} = \frac{-8}{12} = -\frac{2}{3} \end{cases}$$

ریشه مثبت معادله

$$\frac{x^2+3}{x+1} = x+1 \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} (x+1)^2 = x^2+3$$

$$\Rightarrow x^2+2x+1-x^2-3=0 \Rightarrow 2x-2=0 \Rightarrow 2x=2 \Rightarrow x=1$$

جواب به دست آمده مخرج را صفر نمی‌کند، پس قابل قبول است.

$$(x^2-1) = (x-1)(x+1)$$

طرفین معادله را در عبارت $(x-1)(x+1)$ یعنی مخرج مشترک کسرها ضرب می‌کنیم:

$$(x-1)(x+1) \left(\frac{1}{x+1} + \frac{x}{x-1} \right) = \frac{3}{(x-1)(x+1)}$$

$$\Rightarrow (x-1) + x(x+1) = 3$$

$$\Rightarrow x-1+x^2+x-3=0 \Rightarrow x^2+2x-4=0$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = (2)^2 - 4(1)(-4) = 4 + 16 = 20$$

۳۸ ۴ الف) نقدینگی می‌تواند کم یا زیاد شود که در کشورها معمولاً افزایش می‌یابد.

ب) گران‌فروشی یک فروشنده، تورم نیست؛ بلکه تورم، افزایش سطح عمومی قیمت‌ها است.

ج) نوسانات نرخ ارز بر ارزش پول ملی اثر منفی می‌گذارد و منجر به کاهش قدرت خرید آن می‌شود که در پی آن تورم پدید می‌آید.

۳۹ ۲ اگر مقدار تقاضای کل بنا به دلایلی مثل افزایش نقدینگی یا درآمدهای نفتی از عرضه کل بیشتر شود، آن‌گاه در جامعه تورم پدید می‌آید.

۴۰ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست؛
ج) در ایران، غلات کالایی بود که به عنوان پول استفاده می‌شد.
د) رسیدهای صادره از صراف‌ها، اولین پول کاغذی بودند.

۴۱ ۱ الف) گاهی افراد برای تعویض کالای خود با کالای دیگر مجبور بودند به ده‌ها نفر مراجعه کنند، چرا که باید طرف مقابل هم که صاحب کالای مدنظر آن‌ها بود، به کالای متقاضی نیاز داشته باشد، این اصلی‌ترین مشکل مبادله پایایی بود.

ب) افزایش نقدینگی، معمولاً ناشی از عملکرد بانک‌ها است.

ج) زمانی که تورم پرنوسان، بی‌رویه و مداوم باشد، با تورم زیان‌بار روبه‌رو هستیم.
نکته: تورم به علت ناهماهنگی تقاضا با عرضه و عدم هماهنگی افزایش نقدینگی با افزایش تولید رخ می‌دهد. پس این ناهماهنگی مربوط به علت تورم است.

۴۲ ۴ برای پاسخ به قسمت‌های «الف» و «ب» نیاز است تا ابتدا cpi_B کالای B را بیابیم، چرا که هر کالایی که عضو سبد باشد، با میزان مشابهی از تورم روبه‌رو است.

$$cpi_B = \frac{310,800 - 250,300}{250,300} \times 100 \approx 24\%$$

الف) حال طبق فرمول، قیمت سال ۹۹ کالای A را می‌یابیم:

$$cpi_A = \frac{x - 67,350}{67,350} = \frac{24}{100} \Rightarrow 100x - 6,735,000 = 1,616,400$$

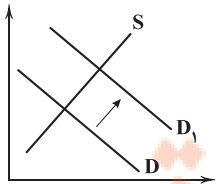
$$\Rightarrow 100x = 1,616,400 + 6,735,000 \Rightarrow x = \frac{8,351,400}{100} = 83,514$$

$$cpi_C = \frac{113,432 - y}{y} = \frac{24}{100} \Rightarrow 11,343,200 - 100y = 24y$$

$$\Rightarrow 124y = 11,343,200 \Rightarrow y = \frac{11,343,200}{124} \approx 91,477$$

۴۳ ۲ عدم پیش‌بینی از آینده بازار مربوط به تولیدکننده است نه مصرف‌کننده.

۴۴ ۳ الف) منحنی تقاضای جامعه در حالت تورمی، به سمت راست حرکت می‌کند. ($D \Rightarrow D_1$)

ب) در حالت رکود، بازار نیاز به پول دارد؛ در چنین شرایطی دولت با خرید اوراق مشارکت از مردم به این نیاز بازار پاسخ می‌دهد.

۴۵ ۱ بررسی عبارت‌هاک نادرست؛
الف) سیاست‌های پولی دولت توسط بانک مرکزی اعمال می‌شود.
ب) دولت برای کنترل تورم در کوتاه‌مدت، سراغ واردات می‌رود.
ج) اگر شاخص مصرف‌کننده (cpi) افزایش پیدا کند، یعنی تورم هم افزایش پیدا کرده است.
د) کاهش تورم، به معنای کاهش شتاب افزایش قیمت‌ها است نه کاهش قیمت‌ها.

۳۰ ۴ (T به معنای درست و F به معنای نادرست است.)

$$(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow r \equiv (F \Leftrightarrow T) \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow r \equiv T$$

به انتفای مقدم

$$(b) (\sim p \vee r) \wedge (r \wedge \sim q) \equiv (T \vee r) \wedge (r \wedge F) \equiv T \wedge F \equiv F$$

۳۱ ۲ وقتی ترکیب فصلی دو گزاره $\sim p \vee q$ نادرست است، یعنی هر دو گزاره نادرست هستند، یعنی $\sim p \equiv$ ن و $q \equiv$ د پس: $p \equiv$ د و $\sim q \equiv$ د

$$\begin{aligned} \text{الف) } p \equiv \text{د} & \quad \text{ب) } q \equiv \text{ن} \\ \text{ج) } p \vee q \equiv \text{د} \vee \text{ن} \equiv \text{د} & \quad \text{د) } p \vee \sim q \equiv \text{د} \vee \text{د} \equiv \text{د} \\ \text{ن} \equiv \text{ن} \wedge \text{د} \equiv \text{د} \wedge \text{ن} \equiv \text{ن} & \quad \text{ه) } p \wedge q \equiv \text{د} \wedge \text{ن} \equiv \text{ن} \end{aligned}$$

پس ارزش دو گزاره از پنج گزاره داده‌شده نادرست است.

۳۲ ۳ نقیض گزاره‌ای به صورت $p \wedge q$ را به صورت $\sim(p \wedge q)$ نمایش می‌دهیم و برابر است با:

$$\sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$$

صفر عددی گویا است و حاصل ضرب دو عدد فرد همواره عددی فرد است.

پس نقیض آن به صورت زیر بیان می‌شود:

«صفر عددی گویا نیست یا حاصل ضرب دو عدد فرد همواره عددی فرد نیست (بلکه زوج است).»

$$\sim p \Rightarrow (q \Rightarrow p) \equiv p \vee (\sim q \vee p) \equiv \sim q \vee p$$

ارزش این گزاره فقط وقتی نادرست است که p نادرست و q درست باشد (تا $\sim q$ نادرست گردد).

۳۴ ۱ بررسی می‌کنیم (T به معنای درست و F به معنای نادرست است.)

$$\text{الف) } p \Rightarrow (p \vee \sim p) \equiv p \Rightarrow T \equiv T$$

وقتی در گزاره شرطی تالی درست باشد، ارزش گزاره همواره درست است.

$$\text{ب) } (p \vee \sim p) \Rightarrow p \equiv T \Rightarrow p \equiv p$$

ارزش این گزاره به ارزش p بستگی دارد.

$$\text{ج) } (p \wedge \sim p) \Rightarrow p \equiv \text{ن} \Rightarrow p \equiv T$$

وقتی در گزاره شرطی، مقدم نادرست باشد، ارزش گزاره همواره (به انتفای مقدم) درست است.

$$(\sim p \Rightarrow q) \Rightarrow (p \vee \sim q) \equiv (p \vee q) \Rightarrow (p \vee \sim q)$$

$$\sim(p \vee q) \vee (p \vee \sim q) \equiv (\sim p \wedge \sim q) \vee (p \vee \sim q)$$

$$\equiv ((\sim p \wedge \sim q) \vee p) \vee \sim q$$

$$\equiv ((\underbrace{\sim p \wedge \sim q}_T) \vee p) \vee \sim q \equiv (p \vee \sim q) \vee \sim q$$

$$\equiv p \vee \sim q \equiv \sim q \Rightarrow p$$

اقتصاد

۳۶ ۳ بی‌مبالاتی و سوءاستفاده برخی صرافان از اعتماد مردم و

هم‌چنین تعداد و تنوع رسیده‌ها و صرافی‌ها که آشنایی و اعتبارسنجی آن‌ها را برای مردم دشوار کرده بود، منجر به این شد که دولت‌ها به فکر سپردن نشر پول به یک بانک تجاری بیفتند.

۳۷ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) امروزه قدرت اقتصادی کشور (یعنی این‌که چقدر توان تولیدی دارند) پشتوانه پول‌های کاغذی، ثبتي و الکترونیکی به شمار می‌رود.
۲) خاصیت اعتباری پول به معنای ارزش داشتن خود کاغذ نیست، بلکه به معنای این است که این کاغذ، رسیدی به شمار می‌رود که دیگران هم آن را می‌پذیرند.
۴) اطمینان و اعتماد مردم به ارزش مبادلاتی پول، پشتوانه آن به شمار می‌رود.

علوم و فنون ادبی

۴۶ ۲ لف و نشر: پسته (لف ۱)، بادام (لف ۲) / بوس (نشر ۱)، غمزه (نشر ۲)

۴۷ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) دون ≠ والا

(۳) ماه ≠ ماهی

(۴) با خود بودن ≠ بی خودی / پشه ≠ پیل

۴۸ ۲ لف و نشر مشوش: مرغ (لف ۱)، ماهی (لف ۲) / دریا (نشر ۲)، مرغزار (نشر ۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) لف و نشر مرتب: خط (لف ۱)، لب (لف ۲) / طوطی (نشر ۱)، شکرستان (نشر ۲)

لف و نشر مرتب: زلف (لف ۱)، رخ (لف ۲) / شب (نشر ۱)، ماهتاب (نشر ۲)

(۳) لف و نشر مرتب: لب (لف ۱)، چشم (لف ۲) / پسته (نشر ۱)، بادام (نشر ۲)

(۴) لف و نشر مرتب: زلف (لف ۱)، خال (لف ۲) / دام (نشر ۱)، دانه (نشر ۲)

۴۹ ۲ تناقض: کشنده بودن آب حیات

۵۰ ۱ اختیار زبانی: —

تناقض: پیدای پنهان - معدوم موجود

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) اختیار زبانی: تغییر کمیت مصوت کوتاه و حذف همزه

تناقض: توبه کردن از پارسایی

(۳) اختیار زبانی: تغییر کمیت مصوت بلند، تغییر کمیت مصوت کوتاه و حذف همزه

تناقض: ترک درمان، نوعی دارو است. / درمان بودن درد

(۴) اختیار زبانی: تغییر کمیت مصوت کوتاه و حذف همزه

تناقض: دین را قبله خود ساختن، کفر است.

۵۱ ۴ وزن مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): مفعول فاعلاتن مفاعیل

فاعِلن (= مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل)

وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفعول مفاعیلن // مفعول مفاعیلن (= مستفعلن مفعولن // مستفعلن مفعولن)

(۲) مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل فعولن (= مستفعلن مستفعلن مستفعلن)

(۳) مفعول فاعلاتن // مفعول فاعلاتن (= مستفعلن فعولن // مستفعلن فعولن)

۵۲ ۳ تقطیع گزینه (۳):

گر	هو	ش	کو	ت	هی	ن	ک	ند	می	ت	واو	ش	نید
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	U
از	چشم	ها	ی	شو	خ	ت	در	عی	ن	خا	ب	حرف	-
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	U
				فاعلاتن				مفاعیلن				فاعِلن	

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

حذف همزه

هر	خر	فی	یز	ذ	ها	ن	ت	بی	چی	د	نا	م	ایست
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	U
از	بس	خ	رد	ز	تن	گی	ی	جا	پی	چ	تا	ب	حرف
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	U
													فاعِلن

(۲)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

(۲)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

حذف همزه

شا	دا	بی	ی	ل	ب	ت	آ	زا	تسبت	کز	ح	جاب
-	-	U	U	U	U	U	U	-	-	U	-	U
در	لع	ل	آ	ت	شی	ن	ت	می	گر	ذ	دا	ب
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U

حذف همزه

(۴)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

در	خو	بی	ی	ت	تسبت	ک	سی	را	ش	خن	و	لی
-	-	U	U	U	-	U	U	-	-	U	-	U
دا	زد	خ	ط	ع	ذا	ر	ت	با	آ	ف	تا	ب
-	-	U	U	-	U	U	-	-	-	U	-	U

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

۵۳ ۳ بررسی ابیات گزینه (۳):

(ج)

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

خا	ک	سا	ری	آ	ب	با	زم	چُن	ن	ها	ل	گر	د	باد
-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	-	U	-	U	U
گر	د	می	گر	دد	ب	لن	دز	قد	ک	شی	دن	ها	ی	من
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	U

حذف همزه

(د)

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

حر	ف	ا	قا	م	تت	م	ت	ل	نا	خ	نس	ت	مو
-	U	U	-	U	-	U	U	U	-	U	-	U	U
هر	جا	ر	سی	د	با	شی	ی	ز	جا	گ	دش	ت	ای
-	-	U	-	U	-	-	U	-	-	U	-	U	-

حذف همزه حذف همزه
تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

۵۸ ۳ تقطیع گزینه (۳):

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

ب	خا	می	سو	خت	چُن	بر	قم	خ	یا	ل	زَن	دِ	اگی	پَیج	تَن
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-
ب	ای	نو	می	دی	یَن	جا	می	د	گر	آ	غا	ز	می	کر	دَم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

۵۹ ۲ تقطیع گزینه (۲):

حذف همزه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

نا	زم	س	ر	تبی	شمع	ک	شَه	ری	ز	دی	یا	تش	
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	
وَن	دی	ش	ز	دو	د	د	ل	پر	وا	ن	ن	کر	دی
-	-	U	U	-	U	U	-	-	-	U	U	-	-

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

مفعول | مفاعیل | مفاعیل | فاعول

(= مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل)

۶۰ ۱ در این گزینه خواندن مصراع با همزه (همین آینه: U - UU)

یا با حذف همزه (همیناینه: U - UU) تأثیری در امتداد هجاها ندارد.

۶۱ ۱ براساس قدیمی‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی که در یونان باستان

صورت گرفته است، آن‌ها از چهار نوع حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی سخن گفته‌اند، این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبه محتوایی داشت.

۶۲ ۴ «ساده و عینی بودن ظاهر شعر و ذهنی و معنوی بودن نتیجه

آن» از ویژگی‌های فکری است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) کاربرد شبکه معنایی تناسب: نوروز - گل - بنفشه - باغ - شاخ و ...

(۲) کاربرد تاریخی دستور و کوتاهی جمله‌ها:

آمد نوروز ماه با گل سوری به هم / باده سوری بگیر / بر گل سوری بچم / زلف بنفشه بیوی / لعل خجسته بیوس / دست چغانه بگیر / پیش چمانه به خم / ای صنم ماهروی! / خیز / به باغ اندر آی / زان‌که شد از رنگ و بوی باغ به سان صنم / شاخ برانگیخت / در / خاک برانگیخت نقش / باد فرو بیخت مشک / ابر فرو ریخت نم

(۳) کمی واژگان غیرفارسی و وجود واژگان کهن: کاربرد مصدرهای «چمیدن» و «بیختن» و واژه «چغانه».

۶۳ ۴ فعل «گسستن» در این گزینه در معنی «پاره و جدا شدن» و

در سایر گزینه‌ها در معنی «پاره و جدا کردن» به کار رفته است.

۶۴ ۲ گزینه (۲) برخلاف وزن نشاط‌آور بیت «مفتعلن مفتعلن

فاعلن» مفهومی غم‌آلود دارد.

۶۵ ۱ واژه‌آرایی در بیت «د»: ماه (مه)

بررسی سایر بیت‌ها:

(الف) «درد» و «درد» جناس ناهمسان‌اند.

(ب) «آهسته‌آهسته» یک واژه است.

(ج) «مُلک» و «مُلک» جناس ناهمسان‌اند.

(ه) «مهر» و «مهر» جناس ناهمسان‌اند.

(و) «انعام» و «انعام» جناس ناهمسان‌اند.

۶۶ ۳ تشبیه: تشبیه معشوق به مهر (خورشید)

جناس: مهر (خورشید) و مهر (محبت) (جناس تام) / بدیدم و ندیدم (جناس ناقص)

واج‌آرایی: تکرار صامت‌های «ر»، «د» و «م»

تضاد: بدیدم ≠ ندیدم

۶۷ ۲ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۲): ناشناختنی بودن معشوق

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) برتری زیبایی معشوق بر همه زیبایی‌ها

(۳) برتری زیبایی معشوق بر همه زیبایی‌ها

(۴) ارزشمندی دل

۶۸ ۳ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): سنجیده‌گویی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تقابل بصیرت با تعلقات دنیوی

(۲) درماندگی زمینه‌ساز تضرع و اظهار نیاز است.

(۴) ستایش جور و جفا و بی‌اعتنایی معشوق

۶۹ ۱ مفهوم گزینه (۱): غم‌پرستی

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: دعوت به خوش‌باشی

۷۰ ۲ مفهوم گزینه (۲): عشق موجب بی‌قراری و سوز و گداز عاشق است.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: نگوئش پرداختن به مادّیات و تعلقات دنیوی

۷۱ ۴ گزینه (۴) معرّف «تاریخ‌گزیده»، از آثار قرن هشتم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) المعجم: نوشته‌شده در قرن هفتم

(۲) تاریخ جهان‌گشا: نوشته‌شده در قرن هفتم

(۳) لمعات: نوشته‌شده در قرن هفتم

۷۲ ۲ مثنوی جمشید و خورشید به شیوه داستان‌های نظامی سروده

شده است.

۷۳ ۳ نفحات‌الانس اثری در شرح زندگی عارفان به نثر است.

۷۴ ۳ عبارت سؤال معرّف مرصادالعباد اثر نجم‌الدین رازی (معروف به

نجم دایه) است.

۷۵ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وش (۲) همبر

(۴) به کردار

۷۶ ۳ تشبیه خود به صبا [۱ مورد]

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) یار به آه / کدورت به راه / اشک به پیک [۳ مورد]

(۲) تو به سرشک / سرشک به گوهر / صفا به دُر‌دانه [۳ مورد]

(۴) خود به چوپان / عشق به دشت / غزل به نای [۳ مورد]

۷۷ ۱ روی (مشبهه)، ماه (مشبهه)، تابندگی (وجه‌شبهه)، ادات تشبیه: —

ابرو (مشبهه)، هلال (مشبهه)، خوشی، زیبایی (وجه‌شبهه)، ادات تشبیه: —

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) خود[م] (مشبهه)، گل (مشبهه)، سر در گریبان (وجه‌شبهه)، چو (ادات) /

خود [م] (مشبهه)، گل (مشبهه)، پاکیزه دامانم (وجه‌شبهه)، چو (ادات)

(۳) خصم (مشبهه)، کرم پیله (مشبهه)، کم‌بقایی (وجه‌شبهه)، ماند (ادات)

(۴) تن (مشبهه)، میان (مشبهه)، هیچ بودن (وجه‌شبهه)، همچو (ادات)

۸۳ ۳ یکسان انگاری طبیعت و جامعه، تسلط انسان بر جامعه را به دنبال نداشت، بلکه انسان را مغلوب جامعه ساخت.
از پیامدهای نادیده گرفتن ویژگی‌های کنش اجتماعی: بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود می‌شود و کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

۸۴ ۱ معتبر دانستن روابط علی و معلولی‌ای که با حس و تجربه مشاهده‌پذیر باشند ← تبیین تجربی

نگاه کردن به مسائل کنشگران از منظر خودشان ← همراهی همدلانه جامعه با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود ← نگاه از بیرون برگزاری جشنواره‌های زیبایی در روزگار ما ← تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده

۸۵ ۴ جامعه‌شناسی را در زمره دانش‌های تجربی قرار داد ← کنت سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد ← ماکس وبر می‌خواست مجرم بودن یا نبودن را با روش‌های تبیینی اثبات کند ← لمبروزو در ورای ابهام، راز و رمزی نهفته است که با هنر می‌توان به آن راه یافت ← پاول کله

۸۶ ۴ برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد.

اگر تفسیرهای جوانان را در نظر بگیریم، متوجه خواهیم شد عامل اصلی گرایش این کاربران به اینترنت، معنای استفاده از این ابزار (کامپیوتر) است. جامعه‌شناسی تبیینی، تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوتی کمی می‌بیند. تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آن‌که بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.

۸۷ ۳ چرا می‌توان تعداد کشته‌های دو جنگ جهانی را با تعداد کشته‌های حمله مغول به ایران مقایسه کرد؟ ← اخلاق‌گریزی (هر دو اخلاق‌گریزند)

در جامعه مبتنی بر مناسبات تبیینی ← جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل و رضایت نیست، بلکه بر پایه قرارداد، مجازات و تنبیه است. اندیشه‌های جدید و شاهکارها ← زمانی شکل می‌گیرند که افراد از نظم موجود فراتر روند.

تغییرات مهم نتیجه آرمان‌ها و ارزش‌های والاتر و انگیزه‌های قوی‌تر هستند.

۸۸ ۲ علتِ ضدارزش بودن کینه‌توزی و خودخواهی و ارزش بودن فداکاری قابل فهم نیست ← استفاده از روش‌های تجربی

هر چه همبستگی اجتماعی میان افراد یک گروه بیشتر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه کاهش می‌یابد ← مفهوم پدیده‌های هم‌تغییر پیامد یکسان دانستن طبیعت و جامعه بر انسان ← تقلیل انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی

۸۹ ۱ مطالعات تبیینی نشان می‌دهد که میان عواملی مانند میزان پرخاشگری، هیجان، خواب، وضعیت تحصیلات و تأهل با اعتیاد به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد.

مطالعات تفسیری نشان می‌دهد که عامل اصلی اعتیاد و حضور افراطی جوانان و نوجوانان در فضاهای مجازی، معانی و انگیزه‌های استفاده از بازی‌های رایانه‌ای است.

۹۰ ۴ رفتارهای متفاوت انسان‌ها در شرایط گوناگون نتیجه آگاهانه عمل کردن انسان و معنادار بودن آن است.

مهم دانستن اراده و ارزش از سوی نظریه‌پردازان کنش اجتماعی نتیجه تابع آگاهی‌اند.

از منظر جامعه‌شناسی تبیینی، برخی جوامع از برخی دیگر پیشرفته‌ترند نتیجه در رفع نیازهای خود توانا‌ترند.

تغییر در پدیده‌هایی مانند ماشین و بدن و کنترل آن‌ها نتیجه تا جایی که قوانین طبیعی به ما اجازه می‌دهند.

۷۸ ۲ تقطیع گزینه (۲):

ش	را	بی	ش	را	بی	ک	دل	جمع	گر	دد
U	-	-	U	-	-	U	-	-	-	-
چ	دل	جمع	گر	دد	ش	ود	تن	پ	ری	شای
U	-	-	U	-	-	U	-	-	-	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

خ	مش	کن	ختم	کن	ای	دل	چ	دی	دی
U	-	-	U	-	-	-	U	-	-
ک	آ	خو	بی	ن	می	گد	د	رل	قاب
U	-	-	-	U	-	-	U	-	-

(۳)

ب	د	در	یا	د	لی	کز	جو	ش	نو	شش
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
پ	دس	تا	ور	د	گو	هر	گو	ه	ری	را
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

(۴)

خ	ما	ری	دا	ش	تم	من	در	ا	را	دت
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
ن	دا	نس	تم	ک	حق	ما	را	م	ری	دست
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

۷۹ ۳ تقطیع ابیات سؤال:

بن	گر	ز	هجر	رت	چون	ش	دم	سر	گشت	ت	چون	گر	دو	ش	دم
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
وز	نا	و	کت	پر	خون	ش	دم	از	من	چ	را	رن	جید	د	ای
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
گر	من	ب	م	رم	در	غ	مت	خو	تم	ت	تا	در	گر	د	نت
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فر	دا	ب	گ	رم	دا	م	نت	از	من	چ	را	رن	جید	د	ای
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

۸۰ ۲ تقطیع بیت سؤال:

هر	چ	نت	وا	نی	ب	با	خ	د	بر	د	ز	ب	ع	ب	رت	س	را
-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	-	-	U	-
هست	تا	فر	ص	ب	رو	از	خ	ا	ن	می	ری	ز	ب	م	ما	-	-
-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-

جامعه‌شناسی

۸۱ ۲ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر، از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند.

ب) فضای مجازی معنای به‌روز بودن را دارد ولی سبب می‌شود که کاربر از زمان و مکان خودش جدا شود و از دسترسی به مطالب مهم محروم گردد.

د) ساختارهای اجتماعی، هر قدر هم جافتاده و باسابقه باشند ولی با کنش‌های انسان‌ها به وجود آمده و برقرارند.

۸۲ ۲ نظریه‌پردازان کنش اجتماعی ← آگاهی و معناداری را

مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند.

نگاه از بیرون ← اشتراک کنت و لمبروزو

در گروه‌های رسمی بهتر می‌توان دید ← ساختار اجتماعی

دو بال موفقیت انسان‌ها ← نظم اجتماعی و خلاقیت

۹۱ | ۱

هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد؛ بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد. در این جهان، فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کنند، منع می‌شوند. برای نمونه، می‌توان به **جلوگیری از تحصیل دختران محجبه در برخی جوامع غربی** اشاره کرد.

فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند. مدرسه، گروه‌های هم‌بازی، مجالس علمی و مذهبی و رسانه‌های جمعی، از دیگر عوامل آشنایی افراد با جهانی هستند که در آن زندگی می‌کنند. به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، **جامعه‌پذیری** می‌گویند.

۹۲ | ۱

در جهان اسلام، **امر به معروف و نهی از منکر** در فرآیندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد و دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است.

افتاح روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.

تغییرات هویتی افراد، گاه از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی فراتر می‌رود. اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند، به دنبال بیاورد، به **تعارض فرهنگی** منجر می‌شود که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.

۹۳ | ۲

فرزند وکیل که کارمند روابط عمومی می‌شود ← **نزولی**

میان‌نسلی

دبیر جامعه‌شناسی دبیرستان آزادی که به دبیری جامعه‌شناسی دبیرستان قدس منصوب می‌شود ← **افقی درون‌نسلی**

فرزند کارمند بخش خدمات که معاون مدیر کل می‌شود ← **صعودی**

میان‌نسلی

فرزند مدیر کل سازمان خدمات درمانی که مدیر کل سازمان تأمین اجتماعی می‌شود ← **افقی میان‌نسلی**

۹۴ | ۲

فرهنگی‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از **قدرت اقناعی** بیشتری برخوردارند.

هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد؛ **بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود** و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

به اعمال افرادی که به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف آن را انجام می‌دهند، **کژروی اجتماعی** می‌گویند.

۹۵ | ۳

جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که برعهده دارد، آشنا می‌شود.

۹۶ | ۴

مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه شکل می‌گیرد، تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی سازگار است. اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند، به دنبال بیاورد، به **تعارض فرهنگی** منجر می‌شود که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.

به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، **کژروی اجتماعی** می‌گویند.

۹۷ | ۲

تعارض فرهنگی، گاهی ناشی از **علل درونی** است و به **نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی** بازمی‌گردد و گاه، ناشی از **علل بیرونی** است و پیامد تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر است.

۹۸ | ۱

تشویق و تنبیه به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. **شیوه غیررسمی** آن بیشتر در **خانواده**، همسالان یا به وسیله **عموم افراد جامعه** انجام می‌شود و آثار و نتایج عمیق‌تری دارد.

شیوه رسمی پاداش و مجازات، بیشتر توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد.

۹۹ | ۳

در **جوامع فئودالی غربی**، موقعیت اجتماعی افراد به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت.

جامعه‌ای که براساس ارزش‌های نژادی شکل می‌گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص، امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌آورد (همانند **جامعه آپارتاید**).

جهان سکولار، جهانی است که حول ارزش‌های دنیوی و این‌جهانی شکل می‌گیرد و تحرک اجتماعی را در محدوده همان ارزش‌ها به رسمیت می‌شناسد. قواعد و روابط **جامعه سرمایه‌داری** براساس ارزش‌های اقتصادی است و این جامعه تحرک اجتماعی صعودی را تنها برای کسانی ممکن می‌سازد که منابع ثروت را در اختیار دارند.

۱۰۰ | ۳

افراد در بدو تولد، **هویت اجتماعی** انتسابی خود را به صورت انفعالی در محیط خانواده و غیره می‌پذیرند. با گذر زمان، آن‌ها به گونه‌های فعال، با محیط اجتماعی خود برخورد می‌کنند؛ **هویت اکتسابی** خود را به دست می‌آورند و متناسب با این هویت اجتماعی جدید، از **موقعیت اجتماعی جدیدی** برخوردار می‌شوند. پس افراد به تدریج با فعالیتشان، **موقعیت و هویت اکتسابی** خود را به دست می‌آورند.

۱۰۱ | ۳

حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله **لرد جان راسل**، **پدربزرگ برتراند راسل** فیلسوف مشهور، از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند.

مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم، لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. از نظر او، حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با **یک انقلاب** قابل حل بود.

لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی، **راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد** و عدالت را نادیده گرفت.

۱۰۲ | ۴

نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. سرمایه‌داران آزادانه به **بهره‌کشی** از کارگران پرداختند.

۱۰۳ | ۱

لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی، **راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد** و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که **چالش فقر و غناست**، در کشورهای غربی شکل گرفت.

جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی روبرو شدند:

(الف) از **بین رفتن آزادی افراد**، به بهانه عدالت اقتصادی، نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.

(ب) پیدایش طبقه جدید؛ با این‌که **مارکس و مارکسیست‌ها** طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانستند و به آن انتقاد داشتند، در کشورهای سوسیالیستی طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

رویکرد مارکس نسبت به عالم، **رویکردی سکولار** بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت.

۱۰۴ | ۲

آمریکا و شوروی به عنوان دو قطب اصلی چالش بلوک شرق و غرب به **فرهنگی واحد** تعلق داشتند و هر دو بلوک درون فرهنگ غرب حضور داشتند.

۱۱۲ ۲ ترجمه کلمات مهم: علام: بسیار دانا / قد أفلح: قطعاً رستگار

شده است

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) «اللّه» در جای نادرست ترجمه شده، رستگار می‌شود (← رستگار شده است)، عدم ترجمه «قد»
(۳) دانایتر (← بسیار دانا؛ «علام» اسم مبالغه است)، «به رستگاری رسیده است» ترجمه دقیقی نیست!
(۴) باور داشته (← باور دارد)، دانای به بسیاری از نهان (← بسیار دانا به نهان‌ها)

۱۱۳ ۱ ترجمه کلمات مهم: تَسِيرُ: راه بروی / تحترق: می‌سوزد /

جدّاً: بسیار

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) «در نیمهٔ روز» در جای نادرستی از ترجمه آمده است.
(۳) نیمه‌ها (← نیمه)، جدّاً (← بسیار)
(۴) ظهر (← روز)، جدّاً (← بسیار)، می‌سوزاند (← می‌سوزد)

۱۱۴ ۴ ترجمه کلمات مهم: إن: اگر، چنان چه / لاتخدع: نباید فریب

دهد / ظواهر الدنيا الخَلَاءة: ظواهر جذاب دنیا

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) معرفت باشد (← بشناسی)، هرگاه (← اگر)
(۲) ظواهر دنیای جذاب (← ظواهر جذاب دنیا)، فریب نمی‌دهد (← نباید فریب دهد)
(۳) شناخته باشی (← بشناسی)، نباید فریب بخورد (← نباید فریب دهد)

۱۱۵ ۴ ظلّ ← ماند

۱۱۶ ۱ ترجمه کلمات مهم: عسى ← امید است که

یآتی ب ← بیاورد

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) الفتی (← الفتوة)، بقی (← باقیه)
(۳) زالت (← مازالت)
(۴) مازال (← مازالت)، الفتی (← الفتوة)، ستبقی (← باقیه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) لن تنسى (← لا تنسى؛ مضارع منفی داریم)، هذه الأبطال (← هؤلاء الشجعان)
(۳) «من» اضافی است، لن تنسى (← لا تنسى)، شجاعة (← بطولات)، الأبطال (← الشجعان)
(۴) شجاعة (← بطولات)، هذه (← هؤلاء)

۱۱۹ ۲ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) ساز و برگ، اسباب و اثاثیه ← آن چه انسان در سفر یا جنگ یا خانه به آن نیاز دارد. (✓)
(۲) خواری ← حالتی از تبلی در انجام کارها (✗) (صحیح ← الوهن)
(۳) شکار، صید ← آن چه به واسطهٔ شکارچی، صید می‌شود. (✓)
(۴) مس ← عنصری در طبیعت که قیمت و ارزش آن کم‌تر از نقره است. (✓)

۱۰۵ ۱ چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک

فرهنگ و تمدن پدید می‌آید، نه از نوع چالش‌هایی که بین فرهنگ‌های مختلف شکل می‌گیرد.

سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است ولی برخلاف سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند ولی کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.
جوامع سوسیالیستی با انتقاد از لیبرالیسم اولیه، عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار می‌دادند.
اقتصاد قرون وسطی بر مبنای کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب = رعیتی بود.

۱۰۶ ۲ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

(الف) از نظر مالتوس (نه ریکاردو)، جمعیت‌شناس انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.
(ب) مخالفان سرمایه‌داری (نه طرفداران نظریه‌های لیبرالیستی) که جریان چپ نام گرفته بودند، احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند.

۱۰۷ ۲ نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن

پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخلهٔ دولت در اقتصاد بودند. آنان حتی کمک به مستمندان را بیهوده می‌دانستند.
لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غنا است، در کشورهای غربی شکل گرفت.

۱۰۸ ۱ بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و

چین بود و بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را دربر می‌گرفت.
چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱م ادامه یافت.

۱۰۹ ۳ جان راسل، توماس مالتوس و دیوید ریکاردو از نظریه‌پردازان

مخالف دخالت دولت در اقتصاد بودند.

آیزایا برلین از اندیشمندان علوم اجتماعی و سیاسی است که در نقد لیبرالیسم اولیه، از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفت، در حالی‌که از نظر مالتوس جمعیت‌شناس انگلیسی (نظریه‌پرداز لیبرال)، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.

سوسیالیسم و کمونیسم - در مقابل فردگرایی لیبرال - دو رویکرد جامعه‌گرا هستند.

۱۱۰ ۴ لیبرالیسم قرن‌های هجدهم و نوزدهم را لیبرالیسم اولیه می‌نامند.

مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم، بلوک شرق و غرب را شکل دادند.

نخستین چالش که چالش فقر و غنا در کشورهای غربی است، به واسطهٔ لیبرالیسم اولیه شکل گرفت.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریب یا واژگان یا مفهوم مشخص کن (۱۲۰ - ۱۱۱):

۱۱۱ ۲ ترجمه کلمات مهم: استضعفوا: ضعیف یافتند / کادوا: نزدیک بود

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) ضعیف کرده (← ضعیف یافتند)، نزدیک است (← نزدیک بود، «کادوا» ماضی است)، «به کشتنم بدهند» ترجمهٔ دقیقی نیست.
(۳) داشتند (← نزدیک بود)، می‌جنگیدند (← بکشند)
(۴) تضعیف می‌کنند (← ضعیف یافتند)، با من می‌جنگند (← نزدیک بود مرا بکشند)

۱۲۹ ۴ «بَدَأَ» در این عبارت، چون خبری از نوع فعل مضارع ندارد، نمی‌تواند از افعال مقاربه باشد.

۱۳۰ ۲ «مَرَّضَ» مبتدای مؤخَّر و «فی قلوب» خبر مقدم است و دلیل تقدّم آن، خبر از نوع شبه جمله و مبتدای نکره است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مبتدا و جوباً مقدم شده است.
- (۳) تقدیم خبر جوازی است نه وجوبی، چون مبتدا (السَّلامَة) معرفه است.
- (۴) تقدیم خبر جوازی است نه وجوبی، چون مبتدا (مَنْ) بنا به موصول بودن، معرفه است.

تاریخ

۱۳۱ ۴ سقوط اصفهان و فروپاشی حکومت صفویان موجب آشفتگی امور و بروز هرج و مرج و آشوب‌های داخلی شد. افغان‌ها به دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی و ناآشنایی با اصول کشورداری، نتوانستند حاکمیت مقتدری تشکیل دهند.

۱۳۲ ۱ ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود که در به سلطنت رساندن حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی، بخشی از این ایل را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچاندند.

۱۳۳ ۳ در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ مردم اغلب بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل، انقلاب خود را آغاز کردند. انقلابیون سرانجام لویی شانزدهم، پادشاه مستبد فرانسه را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند.

۱۳۴ ۲ سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه تا حدودی به سبب حاکمیت عناصر ایلی، غلبه تفکر نظامی‌گری، بی‌ثباتی سیاسی و کوتاه بودن دوران استقرار سلسله‌های مذکور، اعتبار و قوت سابق را نداشت.

۱۳۵ ۱ در دوره زندیه، نوعی از بناها با کاربرد تفریحی گسترش یافت که به «کلاه فرنگی» معروف بود و آن بنایی کوچک و گاهی تزئینی بود که در وسط باغ‌ها یا تفریحگاه‌ها ساخته می‌شد. هم‌چنین شعر و ادب فارسی در دوره زندیه تحول چشمگیری یافت که محققان از آن با عنوان «نهضت بازگشت ادبی» یا «سبک اصفهانی» یاد کرده‌اند.

۱۳۶ ۱ الف این هنر ریشه در دوران باستانی ایران دارد. ب) در عصر صفویه از این هنر برای بزرگداشت حماسه کربلا و شهادت امام حسین (ع) استفاده شد. ج) تعزیه در دوره ناصرالدین شاه قاجار، گسترش پیدا کرد.

۱۳۷ ۲ به دنبال سقوط صفویان، هنر نگارگری در سایه جنگ‌های داخلی رو به افول نهاد.

۱۳۸ ۴ انگلیسی‌ها با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

۱۳۹ ۳ ناصرالدین شاه مدرسه دارالفنون را نماد ترقی قلمداد می‌کرد و علاقه فراوانی به انتشار کتاب و روزنامه داشت اما در عین حال، از نشر اندیشه سیاسی جدید و ترویج افکار مشروطه‌طلبی و جمهوری‌خواهی در ایران سخت بی‌مناک بود. از این رو، اصلاحات عهد او به تغییر اساسی منجر نشد.

۱۲۰ ۱ ترجمه عبارت سؤال: «پیشرو به نزدیکانش دروغ نمی‌گوید.»؛ گزینه مناسب را (در مفهوم) مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) همانند عبارت سؤال!
  - (۲) یعنی کسی خود را مورد انتقاد قرار نمی‌دهد و یا از خود و اطرافیانش بد نمی‌گوید.
  - (۳) به این موضوع اشاره دارد که هر کسی خیر و صلاح خودش را بهتر می‌داند.
  - (۴) یعنی هر خوبی و بدی‌ای به ما برسد، از جانب خود ماست.
- گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۱۲۱ - ۱۲۲):

۱۲۱ ۱ خبر لمبتداً «الأبطال» ← لا محلّ له من الإعراب (ضمیر فصل در جمله نقشی ندارد).

۱۲۲ ۱ مصدره: تأخیر ← مصدره: تأخّر

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۳۰ - ۱۳۳):

۱۲۳ ۳ «اغْتَدَرَ» ماضی باب «افتعال» صحیح است.

۱۲۴ ۲ کانت: فعل ناقص / عنیدی: خبر مقدم «کانت» از نوع شبه جمله / سیّارة: اسم مؤخَّر «کانت» و نکره

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) کانت: فعل ناقص نیست. / ناجحاً: خبر «یصیر»
- (۳) سعید: اسم «لا يزال» است، ولی نکره نیست.
- (۴) مسوولین: خبر «کانوا» است.

۱۲۵ ۱ «يُؤَيِّضُ» فعلی است که بعد از اسم نکره «فعل» آمده و آن را توصیف می‌کند. (جمله وصفیه)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) نَصْرَةً: مفعول دوم «نری»
  - (۳) قاسية: خبر برای «تكون»
  - (۴) متجروحة: خبر برای «صارت»
- ۱۲۶ ۳ «أَحَبَّ» از ریشه «ح ب ب» است و فعل مهموز نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) تَرْوُنْ: مضارع از «رأى»
- (۲) سَلْ: امر از فعل «سأل»
- (۴) يَقْرَأُ: مضارع از «قرأ»

۱۲۷ ۳ «كثيراً» صفتی است که جانشین مفعول مطلق «ذكراً» شده که از عبارت حذف شده است و بنابراین، مفعول مطلق نوعی داریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) وفاة: مفعول مطلق تأکیدی
- (۲) إطاعة: مفعول مطلق تأکیدی «فقد فاز» جواب شرط است و نمی‌تواند صفت باشد.
- (۴) مصدری از جنس فعل جمله نداریم.

۱۲۸ ۱ «أنتم» ضمیر فصل است که بین اسم «کان» ← «کنتم» (ضمیر «ثم») و خبر معرفه «الحاضرين» واقع شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) ضمیر فصل با اسم یا مبتدای پیش از خود باید مطابقت کند: أنت
- (۳) ضمیر فصل یک ضمیر مرفوع است: هم
- (۴) ضمیر فصل بین دو معرفه می‌آید: در حالی که ما «مسلمین» داریم و معرفه نیست.

۱۵۲ ۲ امام باقر (ع) دربارهٔ حجاج بن یوسف فرموده بود: «زندیق و کافر در نزد او بهتر از شیعهٔ علی (ع) بود.»

۱۵۳ ۴ اوضاع فکری و فرهنگی امام صادق (ع) نسبت به امامان پیش از خود متفاوت بود.

۱۵۴ ۱ اساس اعتقاد طرفداران عثمان (عثمانی‌ها) بر تری و فضیلت عثمان بر امام علی (ع) است.

۱۵۵ ۲ از جمله اعتقاد مرجئه سکوت و عدم قضاوت نسبت به کفر و ایمان افراد و یا حق و ناحق بودن آن‌ها بود. همچنین بر این امر قائل بودند که داوری میان خلفای سوم و چهارم (عثمان و علی (ع)) را باید به خدا واگذار نمود تا در روز قیامت داوری کند.

۱۵۶ ۳ در دوران حکومت هشام بن عبدالملک نزاع‌های داخلی در بنی‌امیه آغاز شد.

۱۵۷ ۳ «شریک بن شیخ‌المهری» رهبر شیعیان بخارا بود که علیه عباسیان قیام کرد و به دستور ابومسلم و توسط یکی از فرماندهان او به سختی سرکوب شد.

نکته: مروان حمار، آخرین خلیفهٔ امویان، ابراهیم امام را به قتل رساند.

۱۵۸ ۴ حکومت امویان اندلس در زمان خلافت منصور، در خارج از مرزهای خلافت عباسی احیا شد.

۱۵۹ ۱ پایه‌گذاری روش صحیح اجتهاد توسط امام صادق (ص) انجام پذیرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ از شاخصه‌های دوران امامت امام رضا (ع) است.

۳ از شاخصه‌های دوران امامت امام کاظم (ع) است.

۴ از شاخصه‌های دوران امامت امام سجاد (ع) است.

۱۶۰ ۳ اصول چهارصدگانهٔ اولین مجموعه‌های حدیثی شیعهٔ امامیه را تشکیل داده است.

جغرافیا

۱۶۱ ۳ سامانهٔ اطلاعات جغرافیایی (GIS) سامانه‌ای رایانه‌ای برای مدیریت و تجزیه و تحلیل اطلاعات مکانی و جغرافیایی است که می‌تواند با سرعت و دقت زیاد، حجم زیادی از اطلاعات را پردازش کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ UTC ← ساعت هماهنگ جهانی

۲ GPS ← موقعیت‌یاب جهانی

۴ GMT ← ساعت گرینویچ

۱۶۲ ۲ قابلیت‌های GIS: طبقه‌بندی و ترکیب داده‌های مربوط به

پدیده‌های دنیای واقعی - توانایی محاسبات آماری و ریاضی - مکان‌یابی - دسته‌بندی و برقراری ارتباط منطقی و ریاضی بین انواع اطلاعات - امکان به روز کردن اطلاعات در همهٔ بخش‌ها
کاربردهای GIS: برنامه‌ریزی و مدیریت شهرها و روستاها - مکان‌یابی شهرک‌ها و صنایع - مدیریت منابع طبیعی و ...

۱۴۰ ۳ گزینۀ (۳)، مربوط به روی کار آمدن محمد شاه، فرزند عباس میرزا، پس از مرگ پدر بزرگش، فتحعلی شاه است.

۱۴۱ ۴ الف) شهرهایی هم‌چون طائف و یثرب و نقاطی چون خیبر، از امکان زراعت برخوردار بودند.

نکته: ربع‌الخالی نام بیابان وسیعی در عربستان است.

ب) در جنوب عربستان، آب و هوای مناسب و تراکم جمعیت وجود داشت.

ج) کسانی که از اساس خداوند را قبول نداشتند، به ده‌ریون معروف شدند.

۱۴۲ ۱ در قرآن کریم، سوره‌ای به نام دولت سبئیان آمده است. هم‌چنین قصر غمدان از بقایای حکومت حمیریان است.

۱۴۳ ۲ در شمال جزیرهٔ العرب، دولت روم در مناطق شام حضور گسترده داشت و دولت‌های دست‌نشاندهٔ رومیان، هم‌چون دولت بترا، پالمیرا و غسانیان نیز وجود داشتند.

۱۴۴ ۳ طبقات پایین هم‌چون کشاورزان هنگام بروز جنگ بدون آن‌که خود بخواهند، ناچار به شرکت در جنگ بودند و باید بدون سلاح و به صورت پیاده در عقب لشکر حرکت می‌کردند، ضمن این‌که هیچ اجر و مزدی نیز دریافت نمی‌کردند. با وجود این، بار اصلی پرداخت مالیات و تأمین هزینه‌های سنگین دربار و جنگ، بر دوش عامۀ مردم (تودهٔ ملت) بود که کشاورزان نیز در این طبقهٔ اجتماعی قرار داشتند.

۱۴۵ ۴ در آستانهٔ ظهور اسلام، امپراتوری روم شرقی با مرکزیت قسطنطنیه حضور داشت. این امپراتوری حاصل تجزیهٔ امپراتوری بزرگ روم، در سال ۳۹۵ میلادی، به دو بخش شرقی و غربی بود؛ اما روم غربی در سال ۴۷۶ میلادی به وسیلهٔ اقوام وحشی بربر نابود شد.

۱۴۶ ۲ ولادت حضرت رسول خدا (ص) هم‌زمان با دورهٔ پادشاهی خسروانوشیروان اتفاق افتاد. از دیگر پادشاهان مشهور در اواخر سلسلهٔ ساسانی، خسرو پرویز است که پادشاهی او مصادف با ظهور اسلام و دعوت سران کشورها از جمله وی به اسلام توسط رسول خدا (ص) بود.

۱۴۷ ۱ در اواسط سدهٔ چهارم میلادی، از سوی امپراتوری روم شرقی هیئتی روانهٔ جنوب جزیرهٔ العرب شد و کلیساهایی در ظفار و عدن تأسیس کرد که موجب نفوذ مسیحیت به یمن شد.

۱۴۸ ۳ پیامبر (ص) به دلیل عدم نفوذ ایران و روم در سرزمین مسیحی‌نشین حبشه به فرمانروایی نجاشی، آن را برای مهاجرت مسلمانان برگزید.

۱۴۹ ۴ مشرکان برای قانع کردن پیامبر (ص) برای عقب‌نشینی از مواضع خود، از طریق عمویش ابوطالب با مطرح کردن پیشنهادهای وسوسه‌انگیز، اقدام کردند.

۱۵۰ ۲ در واقعهٔ «حلف‌الفضول» (پیمان جوانمردان)، پیامبر (ص) به همراه چند تن دیگر، با هم پیمان بستند که به افراد ستم‌دیده یاری برسانند و حق آنان را از ستمکاران بازستانند.

۱۵۱ ۱ با آغاز سیطرهٔ عبدالملک بن مروان بر مناطق مختلف و غلبهٔ او بر مخالفان، فتوحات از سر گرفته شد. در این فتوحات، مناطق شمال آفریقا هم‌چون؛ لیبی و الجزایر فتح شد. فتوحات در شرق، در دو ناحیهٔ سیستان و ماوراءالنهر انجام گرفت و تا اواخر قرن اول، مسلمانان تا مرز چین و هند پیش رفتند.

۱۶۳ ۳ داده‌ها و اطلاعات دو مؤلفه دارند:

۱- موقعیت جغرافیایی دارند (داده‌های مکانی) ← کلوت شهداد در بیابان لوت در جنوب شرق ایران قرار دارد.

۲- دارای ویژگی‌هایی هستند (داده‌های توصیفی) ← اختلاف شدید دما از ویژگی‌های آب و هوای خشک است.

۱۶۴ ۲ در اوایل قرن نوزدهم، نخستین لوکوموتیوهای مجهز به

موتور بخار در انگلستان ساخته شدند. قطارها در بین شهرها به حرکت درآمدند و این کشور را به زادگاه قطار تبدیل کردند. بعدها با کشف و استخراج نفت و استفاده از آن به جای زغال‌سنگ، سرعت و کارایی وسایل حمل و نقل بیشتر شد.

۱۶۵ ۲ طی جنگ جهانی دوم، اولین هواپیمای جت در آلمان

ساخته شد.

۱۶۶ ۱ در نیم‌قرن اخیر، سه عامل موجب گسترش و تحول در صنعت

حمل و نقل شده است:

۱- افزایش جمعیت و تقاضا برای حمل و نقل

۲- گسترش تجارت و اقتصاد جهانی

۳- پیشرفت‌های علمی و فناوری در تولید وسایل حمل و نقل

۱۶۷ ۲ از آن‌جا که حمل و نقل در فعالیتهای اقتصادی و

مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد، جغرافیای حمل و نقل شاخه‌ای از جغرافیای اقتصادی محسوب می‌شود.

۱۶۸ ۳ گردشگری به عنوان یک فعالیت اقتصادی مهم در کشورها به

زیرساخت‌های حمل و نقل نیاز دارد.

۱۶۹ ۱

مسافت دور

توجه: در صورت سؤال واژه «مسافرت» ذکر شده، پس حمل و نقل لوله‌ای که به بار اختصاص دارد، نمی‌تواند درست باشد.

۱۷۰ ۴ بررسی عبارت نادرست:

(ج) احداث پایانه‌ها (ترمینال‌ها) در حمل و نقل جاده‌ای نسبت به سایر روش‌ها، کم‌هزینه‌تر است.

۱۷۱ ۲ جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در

مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد و در شاخه‌ای کلی جغرافیای انسانی قرار می‌گیرد.

علوم مرتبط با جغرافیای انسانی: جغرافیای تاریخی - جغرافیای سیاسی -

جغرافیای اقتصادی - جغرافیای رفتاری و فرهنگی - جغرافیای جمعیت -

جغرافیای شهری - جغرافیای نظامی - جغرافیای روستایی

۱۷۲ ۲ محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است که با ورود انسان،

زمینه‌های تغییر در آن فراهم می‌شود.

۱۷۳ ۱ عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است:

۱- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

از آن‌جا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیتهای محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

۱۷۴ ۳ دید ترکیبی یعنی مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام

ویژگی‌های آن در یک مکان.

۱۷۵ ۲ چرا: علت وقوع پدیده ← تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر

چطور: بررسی سیر تکوین و تحول پدیده ← قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها، باتلاق‌ها و ...

چه کسی: بررسی روابط متقابل انسان و محیط ← بی‌توجهی به تثبیت خاک

۱۷۶ ۲ پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در

ذهنش پدید آمده است، ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند. **گام دوم** (تدوین فرضیه) ← در این مرحله، پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادهای و خیرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند. فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

۱۷۸ ۴ بررسی تصاویر هوایی ← کتابخانه‌ای

سفر به استان آذربایجان غربی و مطالعه وضعیت سرچشمه‌ها ← میدانی

ارزیابی نقشه حوضه آبریز ← کتابخانه‌ای

۱۷۹ ۱ چه کسانی ← فعالیتهای کشاورزی گوناگون و بهره‌برداری از

معادن فراوان این ناحیه

کجا ← کوه‌های البرز

چه چیز ← ناپایداری ناهمواری‌های منطقه کوهستانی البرز

۱۸۰ ۲ بررسی گزینه‌ها:

(۱) عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج در دهه اخیر چیست؟ ← طرح سؤال و بیان مسئله

(۲) درصد تغییرات جمعیت و درصد شاغلان در یک دهه در شهر کرج را مورد بررسی قرار می‌دهد ← پردازش اطلاعات

(۳) به نظر می‌رسد وجود زمینه‌های مناسب اشتغال، عامل افزایش جمعیت شهر کرج است ← تدوین فرضیه

(۴) بین تقاضای نیروی کار در شهر کرج و جذب جمعیت در آن رابطه مستقیم وجود دارد ← نتیجه‌گیری

۱۸۱ ۳ ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشد.

معیارهای مربوط به عوامل طبیعی: ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و ... معیارهای مربوط به عوامل انسانی: جمعیت، اقوام (قومیت‌ها)، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیتهای اقتصادی و ...

نکته: ناحیه صنعتی «رور» در کشور آلمان قرار دارد.

۱۸۲ ۱ بیشتر جمعیت کشور افغانستان از قوم پشتون هستند. (حدود ۴۲٪)

۱۸۳ ۲ ناحیه خزر غربی با ۱۲۶۱ میلی‌متر میانگین بارندگی سالانه، بیشترین میزان بارش را دارد.

۱۸۴ ۳ محیط‌ها و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است. محدودیت‌ها و موانع طبیعی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در واقع، هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند. مثلاً بر نواحی ساحلی برای کاهش انرژی امواج، اقدام به ساخت موج‌شکن می‌کنند.

۱۸۵ ۲ الف) بیابان‌ها برای انجام تحقیقات نجومی و صنایع هوافضا بسیار مناسب هستند ← نواحی به فعالیتهای انسان‌ها شکل می‌دهند.

ب) حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند. برای مثال، برنامه‌ریزی یا تصمیم‌های یک دولت برای ایجاد ناحیه گردشگری و پارک‌های ملی یا صنعتی، توسعه کشاورزی در یک ناحیه و ... ← نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۱۹۵ ۲ ارسطو در توصیفاتی که از خدا و مبدأ نخستین جهان می‌کند، از عباراتی چون شریف‌ترین موجود، خیر و جمال و زیبایی، ضرورتاً موجود، محرک غیرمترکز، دارای حیات، تغییرناپذیر و دارای عالی‌ترین اندیشه استفاده می‌کند. این عبارات گویای آن است که وی علاوه بر قبول موجودات غیرمادی، در میان آن‌ها یک موجود را برتر می‌داند و او را مبدأ همه امور تلقی می‌کند.

۱۹۶ ۴ هیوم ادعا می‌کند که دلایل دکارت و سایر فیلسوفان پذیرفتنی نیست. از نظر وی، دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند، مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) به نظر هیوم، عقل نه تنها درباره برخی مفاهیم بلکه اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد.

(۲ و ۳) هیوم منکر وجود خداست، بنابراین اعتقادی به واقعیت خدا ندارد.

۱۹۷ ۳ به عقیده کانت، قبول خداوند، پشتوانه اختیار و اراده انسان و مسئولیت‌پذیری او و تکیه‌گاه اصول اخلاقی مورد قبول وی می‌باشد. با پذیرش خداوند است که زندگی انسان معنای حقیقی و متعالی پیدا می‌کند و از پیوچی و بی‌هدفی خارج می‌شود. پس دیدگاه کانت با جمله داستایوفسکی درباره خدا (اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است) سازگار است.

۱۹۸ ۴ برخی از فیلسوفان غربی مانند کرکگور، ویلیام جیمز و برگسون، از تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان (نه عقل و استدلال عقلی) برای باور به وجود خداوند استفاده کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است.

(۲) هر یک از ما در ساعات و لحظه‌هایی خاص از زندگی، حضور او را حس می‌کنیم و در آن لحظه‌های حضور، زندگی را متعالی و برتر می‌یابیم.

(۳) هر یک از ما احساس می‌کنیم که در هنگام سخن گفتن با خدا و راز و نیاز با او و توصیف زیبا و عاشقانه او به نوعی از تعالی و معنویت منتقل می‌شویم.

۱۹۹ ۴ کرکگور معتقد است که ایمان، هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان می‌بخشد و نیازی به استدلال و پشتوانه عقلی ندارد. خدا انسان مؤمن را برمی‌گزیند و به او ایمان هدیه می‌کند و اگر کسی شایسته این بخشش نشود، زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد.

۲۰۰ ۱ پس از رشد تفکر حسی و حس‌گرایی و سیر نزولی استدلال‌های عقلی و فلسفی در اروپا بر اثبات وجود خدا، برخی از فیلسوفان به این سمت حرکت کردند که خدا را عامل اصلی معنا بخشی به زندگی معرفی نمایند.

۲۰۱ ۴ قضیه جمله‌ای بامعنی است که خبری را می‌رساند و قابلیت صدق و کذب دارد. جملات انشایی قابلیت صدق و کذب ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) جملاتی که بیانگر کاش و آرزو هستند، انشایی محسوب می‌شوند، در نتیجه قضیه محسوب نمی‌شوند تا قابلیت صدق و کذب داشته باشند.

(۲) مصراع اول جمله انشایی است و مصراع دوم، جمله پرسشی است، در نتیجه قضیه محسوب نمی‌شود تا قابلیت صدق و کذب داشته باشد.

(۳) جمله منادا است و انشایی محسوب می‌شود، در نتیجه قضیه محسوب نمی‌شود تا قابلیت صدق و کذب داشته باشد.

۲۰۲ ۴ موضوع قضایای محصوره باید یک مفهوم کلی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱ و ۳) اسم خاص هستند و جزئی محسوب می‌شوند.

(۲) اسم اشاره است (این دانش‌آموزان)، در نتیجه جزئی محسوب می‌شود.

۱۸۶ ۱ در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی، تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست‌بوم‌هاست.

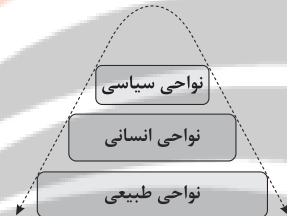
۱۸۷ ۴ موارد «الف» و «د» با عبارت داده‌شده، همخوانی دارند.

نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند ← برنامه‌ریزی یا تصمیم‌های یک دولت برای ایجاد ناحیه گردشگری و پارک‌های ملی یا صنعتی، توسعه کشاورزی در یک ناحیه، انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر، وقوع جنگ بین حکومت‌ها و ... می‌تواند موجب حفظ، تغییر یا تخریب نواحی طبیعی و انسانی شود.

مرزهای نواحی قابل تغییرند ← در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

۱۸۸ ۴ در کانون یک ناحیه صنعتی، تجمع زیاد کارخانه‌ها مشاهده می‌شود. هر چه از این کانون دور و به مرزهای ناحیه مجاور نزدیک‌تر شویم، از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود؛ تا این‌که سرانجام در ناحیه مجاور، دیگر اثری از آن‌ها نمی‌بینیم.

۱۸۹ ۲ نواحی طبیعی در سراسر کره زمین گسترده شده‌اند. این نواحی دارای ویژگی‌های طبیعی هستند و بستر زندگی و فعالیت‌های انسان محسوب می‌شوند. جوامع انسانی برای ادامه حیات به نواحی طبیعی وابسته‌اند.

۱۹۰ ۴ مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شوند. در این مرزبندی، گاهی یک ناحیه آب و هوایی، ناحیه زبانی و قومی و نظایر آن بین چند استان یا حتی چند کشور قرار می‌گیرد. مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند.

فلسفه و منطق

۱۹۱ ۲ امروزه از نظرات دانشمندان درباره پیدایش اولیه جهان و روند تکاملی تاریخ زیست موجودات، برخی چنین برداشت کرده‌اند که پیدایش جهان و تحول موجودات، به صورت اتفاقی است.

۱۹۲ ۳ لازم است که در ادامه بحث علیت، نظری به مفهوم «اتفاق» بیندازیم و از جنبه فلسفی درباره آن بحث کنیم؛ به خصوص که امروزه مفهوم اتفاق نه تنها نزد عامه مردم بلکه بر زبان برخی دانشمندان نیز جاری می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱ و ۲) عامه مردم بیشتر در محاورات و گفت‌وگوهای روزمره از آن استفاده می‌کنند. (۴) برخی از فلاسفه از جمله دموکریتوس فیلسوف یونان باستان به نظریه اتفاق معتقد است.

۱۹۳ ۱ اگر بخواهیم بیان افلاطون از عبارت «یگانه سخنی که درباره نظم جهان و گردش آفتاب و ماه و ستارگان می‌توان گفت این است که کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد» را در قالب استدلال ارائه دهیم، باید بگوییم: مقدمه ۱- این جهان، برخوردار از یک نظم و هماهنگی میان پدیده‌ها است. مقدمه ۲- هر نظم و هماهنگی نیازمند یک ناظم حکیم و عاقل است. نتیجه: پس این جهان دارای یک ناظم حکیم و عاقل است.

۱۹۴ ۲ ارسطو در توصیفاتی که از خدا و مبدأ نخستین جهان می‌کند، از عباراتی چون شریف‌ترین موجود، خیر و جمال و زیبایی، ضرورتاً موجود، محرک غیرمترکز، دارای حیات، تغییرناپذیر و دارای عالی‌ترین اندیشه استفاده می‌کند. دکارت در اثبات خدا از حقیقت نامتناهی سخن می‌گوید.

۲۰۳ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در قضایای حملی چیزی را بدون قید و شرط به صورت ایجابی و یا سلبی به موضوع نسبت می‌دهند.

(۳) محمول این‌گونه قضایا همیشه توضیح، شرح و وصفی درباره موضوع است و می‌تواند یک مفهوم جزئی باشد مانند قضیه: «این شهر سنندج است» که محمول آن یک امر جزئی است.

(۴) رابطه قضیه، کیفیت قضیه را مشخص می‌کند. تعیین صدق و کذب قضایا به **مطابقت و یا عدم مطابقت آن‌ها با واقعیت** برمی‌گردد.

۲۰۴ ۴ شکل صحیح قضیه عبارت است از: برگزاری دو کنکور در

امسال در دو زمان مختلف (موضوع)، بعید (محمول) نیست.

تذکر: قضایایی که فعل آن‌ها اسنادی نیست، باید آن‌ها را به فعل اسنادی تبدیل کرد. در منطق، افعال «است، بود، شد، گشت و گردید» به عنوان رابطه در نظر گرفته می‌شوند، بنابراین قضایایی را که با سایر افعال به کار می‌روند، نخست باید به یکی از این افعال تبدیل کنیم، سپس محمول و موضوع قضیه را مشخص کنیم.

۲۰۵ ۱ گزینه (۱) قضیه محصوره است.**بررسی سایر گزینه‌ها:**

(۲) محمول «تعداد معین» به مجموع دروس تخصصی علوم انسانی نسبت داده شده است نه به تک‌تک آن‌ها، بنابراین قضیه شخصی محسوب می‌شود.

(۳) مجموع دروس تخصصی علوم انسانی دو برابر دروس تخصصی رشته ریاضی است. چون مجموع دروس مد نظر است، قضیه شخصی محسوب می‌شود.

(۴) موضوع قضیه، یک اسم خاص (رونالدو) است، در نتیجه قضیه شخصی است.

تذکر: قضایایی که سورپذیر هستند، محصوره محسوب می‌شوند.

۲۰۶ ۳ قضایای حملی دارای موضوع و محمول هستند. گزینه (۳)، نهی

(انشایی) است و قضیه محسوب نمی‌شود که موضوع و یا محمول داشته باشد.

۲۰۷ ۳ نتیجه قیاس می‌تواند یک قضیه شخصی و یا قضیه کلیه

(موجبه کلیه و یا سالبه کلیه) باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مقدمه هیچ‌یک از اقسام استقرا نمی‌تواند یک قضیه سالبه کلیه باشد.

(۲) مقدمه استقرای تمثیلی یک قضیه جزئی و یا شخصی است.

(۴) نتیجه استقرای تمثیلی یک قضیه کلیه است، نه شخصی. نتیجه استقرای تمثیلی یک قضیه جزئی و یا شخصی است و نتیجه استنتاج بهترین تبیین نمی‌تواند یک قضیه سالبه کلیه باشد.

۲۰۸ ۴ قضایای صادق برای دو مفهوم مطلق مانند (انسان و دانشجو)

عبارت‌اند از:

۱- بعضی انسان‌ها دانشجو هستند. ۲- بعضی انسان‌ها دانشجو نیستند.

۳- هر دانشجویی انسان است و تداخل آن: ۴- بعضی دانشجوها انسان هستند.

با توجه به قضایای مذکور، **موضوع قضایای جزئی در دو مورد عام‌تر از محمول است** (بعضی انسان‌ها دانشجو هستند. بعضی انسان‌ها دانشجو نیستند) و در یک مورد خاص‌تر از محمول است (بعضی دانشجوها انسان هستند).

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هم محمول و هم موضوع هر دو از مفاهیم کلی هستند، چون نسبت‌های چهارگانه بین مفاهیم کلی برقرار است.

(۲) سه قضیه **موجبه و یک قضیه سالبه جزئی** به دست می‌آید.

(۳) جای موضوع و محمول در دو قضیه تغییر می‌کند، نه در سه قضیه.

۲۰۹ ۳ اگر خود قضیه جزئی باشد، قطعاً قضیه شخصی نیست، بلکه

محصوره (موجبه جزئی و یا سالبه جزئی) است و اگر موضوع قضیه، جزئی باشد، قطعاً یک قضیه شخصی است و محصوره (قضیه جزئی یا کلیه) نیست.

تذکر: جزئی و کلی بودن خود قضیه یعنی این‌که قضیه، محصوره است و ممکن است **موجبه و یا سالبه** باشد. اگر موضوع قضیه، جزئی باشد، قضیه شخصی است و ممکن است **موجبه و یا سالبه** باشد.

۲۱۰ ۳ قضایایی که سور سالبه کلیه باشند (سلب کلی) و

استثنایی در پایان آن‌ها بیاید، معادل یک قضیه **موجبه کلیه** هستند؛ هر دانشجویی که در دانشگاه دولتی پذیرفته می‌شود، دارای مدرک دیپلم است. قضیه دوم معادل یک قضیه **موجبه جزئی** است؛ بعضی از دانش‌آموزان حاضر هستند.

۲۱۱ ۴ ما می‌دانیم که علی‌رغم گستردگی شناخت و فهم ما از جهان و

خود، باز هم **شناخت ما بسیار محدود است**؛ یعنی ما آگاه هستیم که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها، حقایق فراوان دیگری هم در عالم هست که آن‌ها را نمی‌دانیم و نمی‌شناسیم.

۲۱۲ ۱ گاهی به مسائلی فراتر از مسائل محسوس و پیرامونی فکر

می‌کنیم؛ مثلاً درباره گذشته و آینده، یا درباره موجودات نامحسوس و جهانی غیر از جهان مادی می‌اندیشیم و برای خود نظر و باوری هم داریم. پس **شکی نیست که ما موجودی هستیم که از خود و جهان پیرامون خود شناختی داریم.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) گاهی متوجه می‌شویم که بعضی از دانسته‌های ما درست نبوده و دچار خطا شده‌ایم. هم‌چنان که گاهی متوجه می‌شویم که افراد مختلف درباره موضوع واحد، نظرها و باورهای متفاوت دارند و ما می‌کوشیم که بدانیم از میان آن نظریات متفاوت کدام درست و کدام غلط است. پس اختلاف نظر، بهترین دلیل بر این‌که انسان نمی‌تواند اشیا را همان‌گونه که هستند، بشناسد، نیست.

(۳) احتمال وقوع خطا در معرفت به معنی بدیهی بودن عدم شناخت امور نامحسوس نیست.

(۴) هر چند که هم معنای معرفت و هم امکان رسیدن به آن برای هر انسانی روشن است، اما در همین امر روشن، پیچیدگی‌هایی در مسیر تبیین شناخت وجود دارد که از جمله آن‌ها دیدگاه‌های مربوط به سوفسطائیان است.

۲۱۳ ۳ کسی که توانایی شناخت برخی امور را مطلقاً منتفی بداند،

اصل شناخت را پذیرفته است، اما می‌توان گفت که **محدوده شناخت را معین کرده** و مثلاً معتقد است که انسان فقط می‌تواند امور محسوس و قابل تجربه حسی را بشناسد و امور نامحسوس را نمی‌تواند بشناسد.

۲۱۴ ۴ توجه ویژه کانت، فیلسوف قرن هجدهم آلمان، به شناخت

سبب شد که شاخه «معرفت‌شناسی» فلسفه رشد بیشتری کند و فیلسوفان بیشتری در دوره جدید بدان بپردازند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) تأمل درباره مسائل مربوط به شناخت، به طرح پرسش‌هایی درباره آن انجامیده است؛ پرسش‌هایی از این قبیل که: شناخت چیست؟ آیا شناخت اساساً ممکن است؟ شناخت‌های ما تا چه اندازه ارزش دارند؟ راه‌های شناخت کدام‌اند؟ حدود و قلمرو شناخت چقدر است؟ چرا میان شناخت افراد از یک موضوع تفاوت وجود دارد؟ منجر به شکل‌گیری دانشی به نام «معرفت‌شناسی» شده است.

(۳) افلاطون و ارسطو در یونان باستان، هم‌چنین ابن‌سینا، شیخ اشراق، ملاصدرا و علامه طباطبایی، از فیلسوفان دوره اسلامی و نیز دکارت، هیوم و کانت از فیلسوفان دوره جدید اروپا، همه درباره معرفت و شناخت بشر نظر داده‌اند.

۲۱۵ ۱ سوفیست‌ها که به علت استفاده از مغالطه‌های مختلف در

گفت‌وگوها و در محاکم قضایی هر باطلی را حق جلوه می‌دادند، به تدریج به این نظر رسیدند که انسان توانایی رسیدن به حقیقت را ندارد و **نمی‌تواند به علمی که مطابق با واقع باشد، برسد.**

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) قرآن تنها دانش معتبر را معارف وحیانی نمی‌داند و دعوت از انسان به تفکر و تعقل در جهان هستی بیانگر این حقیقت است.
(۲) عموم فیلسوفان الهی، به معرفت وحیانی اعتقاد دارند، نه همه فیلسوفان.
(۳) این که لازمه شهود وحیانی، عبادت و کمال طلبی باشد، از آیات قرآن قابل برداشت نیست.

روان‌شناسی

۲۲۱ ۳ این که مسئله یک فرآیند و جریان تحت کنترل است، اشاره به این موضوع دارد که در جریان حل مسئله، هر چه جدی‌تر باشیم، احتمال انتخاب راه حل بهتر، بیشتر است.

در حل مسئله، مشخص کردن موقعیت فعلی یا مبدأ باعث می‌شود تا موانع احتمالی بهتر شناسایی شود و راه‌حل‌های بهتری ارائه گردد.

۲۲۲ ۴ هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۳) مربوط به مسائل خوب تعریف نشده است، ولی گزینه (۴) اشاره به مسائل خوب تعریف شده دارد؛ زیرا شناسایی موقعیت اولیه و تعریف دقیق هدف در آن ممکن است.

۲۲۳ ۳ کسی که با به کارگیری روش حل مسئله خود (در این جا شرکت در کلاس مکالمه) نتواند به پیشرفت دست یابد و نتیجه بگیرد که باید دستور زبان خود را تقویت کند، در مرحله انتخاب راه‌حل‌های جایگزین یعنی مرحله پنجم قرار دارد.

۲۲۴ ۱ نوع نگاه دانشمندان با افراد عادی متفاوت است که این باعث اکتشافات، اختراعات و ارائه نظریات توسط آن‌ها می‌شود.
اثر انتقال، یعنی تأثیر یادگیری‌های گذشته بر یادگیری‌های کنونی که باعث یاد گرفتن بهتر زبان جدید می‌شود.

اثر نهفتگی، باعث می‌شود وقتی برای مدت زمانی خاص حل مسئله را نادیده بگیریم، پاسخ را در باییم.

۲۲۵ ۲ روش خرد کردن، جزء روش‌های اکتشافی حل مسئله است که این روش‌ها نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند. سایر گزینه‌ها، به روش‌های تحلیلی حل مسئله اشاره دارند.

۲۲۶ ۳ در این مثال، مادر رضا با تغییر وضعیت مکانی خود سعی در روشن‌تر شدن مسئله داشته است و به وضعیت مطلوب نزدیک‌تر شده است.

۲۲۷ ۳ مرحله سوم روش بارش مغزی، ارائه معیارهایی برای داوری است که در گزینه (۳)، معیار کم‌سروصدا بودن بازی گروهی، ارائه شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ارائه راه‌حل‌های مختلف ← مرحله دوم

(۲) تعریف مسئله ← مرحله اول

(۴) ارائه بهترین راه‌حل ← مرحله چهارم

۲۲۸ ۳ افرادی که مدام در حالت فشار روانی قرار می‌گیرند، روش‌های کارآمد حل مسئله را نمی‌دانند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بسیاری از افرادی که احساس شکست می‌کنند، مشکلات عاطفی جدی ندارند، بلکه مهارت‌های حل مسئله را نمی‌دانند.

(۲) ناتوانی در حل مسئله هم ناکامی به دنبال دارد و هم فشار روانی.

(۴) علت ناتوانی بسیاری از افراد در حل مسئله، نداشتن تجربه گذشته یا نگاه جدید است.

۲۲۹ ۳

به کارگیری راه‌حل مناسب ← ارزیابی راه‌حل ← بازبینی و اصلاح راه‌حل

بعد

قبل

۲۳۰ ۱ در این روش، فرد از آخر به اول کار کرده است، که معرف شروع از آخر یا مهندسی معکوس است.

۲۱۶ ۲ هر چند که برخی از امور واقعیت پیچیده‌ای دارند و ممکن است شناخت دقیق آن‌ها سال‌ها یا قرن‌ها طول بکشد اما این پیچیدگی‌های موجود در مسیر تبیین شناخت، مانع همیشگی تشخیص درست واقعیات نیست.
از آن جا که بشر به طور طبیعی به امکان شناخت خود و پدیده‌های دیگر باور دارد و وجود اشتباه را به معنای ناتوانی در کسب معرفت تلقی نمی‌کند، از ابتدای زندگی خود روی زمین، برای درک خود و جهان پیرامون خویش تلاش کرده است. نتیجه این تلاش مستمر، دستیابی انسان به دانش‌های مختلف در رشته‌ها و شاخه‌های گوناگون علم است.

همین پیشرفت، خود دلیلی بر توانایی بشر برای رسیدن به معرفت است. این پیشرفت به دو صورت در حال انجام است: ۱- از طریق حل مجهولات و دستیابی به اطلاعات جدید در مورد عناصر و پدیده‌های جهان و گشودن شاخه‌های جدید دانش. ۲- از طریق پی بردن به اشتباهات گذشتگان و تصحیح آن‌ها.

۲۱۷ ۴ در انسان سه ابزار شناخت وجود دارد که از طریق هر یک از این ابزار می‌تواند به شناخت برسد. هر یک از شناخت حسی، شناخت عقلی، شناخت تجربی و معرفت شهودی از طریق یکی از این ابزارها یا تلفیقی از این دو به دست می‌آید. بنابراین می‌توان گفت که تنوع ابزارهای شناخت در وجود انسان، گواه آن است که تحقیق در حوزه‌ها و دانش‌های مختلف بشری به ابزارهای متفاوت وابسته و نیازمند است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فیلسوفان تلاش می‌کنند ابزارهای شناخت در انسان را شناسایی کنند و قلمرو کاربرد آن‌ها را معین نمایند. این عبارت نشان‌دهنده آن است که قلمرو کاربرد ابزارهای شناخت، یکسان نیست.

(۲) از همه ابزارهای شناخت می‌توان استفاده کرد، نه از برخی از آن‌ها.

(۳) برخی از فلاسفه شناخت عقلی یا معرفت شهودی را قبول ندارند، پس نمی‌توان گفت که همه فیلسوفان در این که «انسان از چه ابزارهایی می‌تواند برای شناخت استفاده کند و این ابزارها در چه محدوده‌ای عمل می‌کنند» هم عقیده‌اند.

۲۱۸ ۲ امکان شناخت و ابزارهای شناخت از مباحث مهم معرفت‌شناسی محسوب می‌شوند و فیلسوفان درباره امکان معرفت و همچنین ابزارهای شناخت، تفاوت و محدوده آن‌ها مطالب متفاوتی بیان کرده‌اند. فیلسوفان پس از پذیرش ابزارهای مختلف شناخت، تلاش کرده‌اند که این ابزارها را شناسایی کنند و قلمرو کاربرد آن‌ها را معین نمایند.

۲۱۹ ۱ قدرت و توانایی عقل، به انسان امکان می‌دهد تا یافته‌هایی سودمند درباره کل هستی، که امکان درک تجربی آن هیچ‌گاه وجود ندارد، به دست بیاورد و این یافته‌های عقلانی را اساس سایر دانش‌ها قرار دهد و پایه‌های زندگی خود را بر آن‌ها استوار سازد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) به عقیده فیلسوفان، در بدیهیات عقلی، خطا صورت نمی‌گیرد.

(۳) برای کشف صحت یا خطای شناخت تجربی علاوه بر استفاده از آزمایش و مشاهدات مکرر باید از تحلیل عقلانی نیز بهره بگیریم.

(۴) این که انسان می‌تواند متوجه خطای خود شود، می‌تواند دلیلی بر توانایی حواس برای شناخت اشیا باشد، زیرا ثابت شده است که ما انسان‌ها حتی برای پی بردن به خطای خود باز هم از حواس استفاده می‌کنیم.

۲۲۰ ۲ یکی از شهودهای قلبی، وحی الهی است. خداوند از طریق وحی و به واسطه پیامبران، معارفی را در اختیار بشر قرار می‌دهد که به آن «معارف وحیانی» می‌گویند. قرآن کریم نمونه‌ای از کلام الهی است که خداوند از طریق وحی بر قلب آخرین پیامبر خود نازل کرده است. ما با تأمل و تدبر در قرآن و به میزان توانایی و همت خود می‌توانیم از بسیاری حقایق آگاه شویم. پس ما پذیرفته‌ایم که از طریق تفکر در آیات قرآن می‌توانیم به بسیاری از حقایق دست یابیم و بنابراین باور کرده‌ایم که لازمه معتبر دانستن شهود وحیانی، معرفت عقلانی است. به عبارتی، معرفت عقلانی را نیز معتبر دانسته‌ایم.

تلاشی در مسیر موفقیت

- دانلود گام به گام تمام دروس ✓
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه ✓
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی ✓
- دانلود نمونه سوالات امتحانی ✓
- مشاوره کنکور ✓
- فیلم های انگیزشی ✓

 www.ToranjBook.Net

 [ToranjBook_Net](https://t.me/ToranjBook_Net)

 [ToranjBook_Net](https://www.instagram.com/ToranjBook_Net)